

СВІТОВЕ ВИЗНАННЯ НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ АКАДЕМІКА І.І. ЛУКІНОВА

Визначна роль у розвитку аграрно-економічної науки в другій половині ХХ і на початку ХХІ ст. належить широковідомому в Україні і далеко за її межами вченому, аграрнику-економісту, яскравій особистості, талановитому організатору науки академіку НАН України, УААН та ряду зарубіжних академій І.І. Лукінову.

Вчений залишив безцінну наукову спадщину. У його особистому творчому доробку понад 600 наукових праць, чимало з них заклали фундамент для подальших наукових розробок в галузі економіки, зокрема аграрної. Науковій громадськості добре відомі його монографії „Пути повышения производительности труда в сельском хозяйстве” [1], „Ценообразование и рентабельность производства сельскохозяйственных продуктов” [2], „Воспроизводство и цены” [3], „Економічні трансформації (наприкінці ХХ сторіччя)” [4], „Эволюция экономических систем” [5]. Крім того, він ініціював близько 20 колективних монографій, що писалися під його керівництвом і за його участі. За його редакцією вийшло також понад 70 наукових праць, при цьому слід зазначити, що у більшості з них учений був автором чи співавтором розділів, підрозділів, статей. Ним видано низку методичних вказівок, підручників, рекомендацій [6, 65].

Плідну науково-дослідну роботу академік І.І. Лукінов успішно поєднував з науково-організаційною діяльністю. Протягом 1967 – 1976 рр. він очолював Український науково-дослідний інститут економіки і організації сільського господарства (нині ННЦ „Інститут аграрної економіки”), а з 1976 – до 2003 рр. Інститут економіки НАН України (нині – Інститут економіки та прогнозування НАН України), де він керував великими науковими колективами, науковими і спеціалізованими радами, комісіями. І.І. Лукінову як людині потужного інтелекту, багатогранному вченому й неординарній особистості були властиві глибоке розуміння суті нинішніх соціально-економічних явищ, унікальне вміння творчо осмислювати та узагальнювати фундаментальні здобутки економічної науки, гостре відчуття актуальних проблем соціально-економічного життя й розвитку народного господарства України. Саме це дозволяє говорити про нього як про класика вітчизняної науки [7, 15].

На хвилі зростаючого інтересу до діяльності академіка І.І. Лукінова постала необхідність ще раз сказати і про визнання наукового доробку видатного вченого не лише в Україні, а й за її межами. Зарубіжне визнання його надбань є одним з найпрестижніших критеріїв оцінки внеску І.І. Лукінова у збагачення національного та світового наукового потенціалу і водночас місця у відповідному рейтингу національної чи світової спільноти. У процесі вивчення життєдіяльності академіка І.І. Лукінова авторка одержала достатньо підстав аби переконатися в тому, що вчений належить до вітчизняних дослідників, спадщина яких варта всебічного вивчення. При цьому враховувалося, що в радянські часи він в аграрно-економічному відношенні

досліджував проблеми, які потрібно було вирішувати саме для розвитку сільського господарства радянського типу і які, здавалося б, не завжди однаковою мірою могли цікавити країни Європи та інших континентів. Разом із тим, результати його досліджень з інтересом сприймалися зарубіжними колегами.

З погляду ретроспективи, зважаючи на те, що після розпаду Радянського Союзу на його колишніх теренах з'явилися кілька незалежних країн, у попередниках яких – тодішніх союзних республіках – І.І. Лукінов мав широке визнання і де на його наукові праці були посилення, можна стверджувати, що вже в ті часи він мав визнання далеко за межами України.

Авторка не мала можливості точно оцінити місце академіка І.І. Лукінова в європейській чи світовій економічній науці або хоча б у її аграрно-економічній складовій. У зв'язку з цим було використано інші методичні підходи. Довелось обмежитись критеріями, які слід вважати достатньо доказовими для визнання академіка І.І. Лукінова зарубіжними колегами.

Такими критеріями є:

1. Видання наукових праць академіка за кордоном у молодому віці: першу ж монографію „Пути повышения продуктивности труда в сельском хозяйстве” перекладено словацькою й румунською мовами [8-9]. **Ці публікації академіка І.І. Лукінова можна вважати своєрідним „європейським проривом”, при цьому не лише безпосереднього його, а й аграрно-економічної науки України.** Перекладено англійською мовою і видано за кордоном й монографію І.І. Лукінова „Економічні трансформації (наприкінці ХХ сторіччя)” [10]. За нашими підрахунками, іноземними мовами видано понад двадцять наукових праць І.І. Лукінова, близько двохсот публікацій вийшло з друку російською мовою та понад сто українських праць паралельно надруковано також і російською;

2. Обрання академіка І.І. Лукінова членом ряду зарубіжних наукових академій і наукових громадських організацій. Сьогодні в Україні знайдеться не так багато вчених, які є членами зарубіжних академій, співпрацюють у міжнародних наукових структурах, вшановуються відзнаками міжнародних організацій. З 1975 р. він академік Шведської Королівської академії сільського і лісового господарства, з 1992 р. І.І. Лукінов академік Російської академії сільськогосподарських наук (після перейменування ВАСГНІЛ, до якої був обраний у 1973 р.), з 1992 р. академік Російської академії наук (до того у 1984 – 1992 рр. академік АН СРСР).

У 1970 р. І.І. Лукінова обирають членом Міжнародної асоціації економістів-аграрників, у 1990 р. – віце-президентом Європейської асоціації економістів-аграрників. З 1999 р. обраний членом Ради Міжнародного фонду імені М.Д. Кондратьєва;

3. Науково-представницька діяльність академіка І.І. Лукінова на міжнародному рівні, участь у високопрестижних європейських і світових науково-економічних зібраннях. І.І. Лукінов у складі наукових делегацій або як їх керівник брав участь у високих міжнародних зібраннях у 24 країнах світу, на яких понад 60 разів виступив з науковими доповідями [11, 729]. Гідно представляючи вітчизняну аграрно-економічну науку, він ознайомлював вчених інших країн з її здобутками, піднімав імідж України як країни з високим

рівнем аграрно-економічних знань [12];

4. Публікації відомостей про І.І. Лукінова як про видатного українського вченого в зарубіжних довідниках типу „Хто є хто”, виданих у Лондоні, Варшаві та інших країнах [13-14];

5. Нагородження академіка І.І. Лукінова почесними науковими медалями та нагородами. Зарубіжна спільнота високо оцінила внесок академіка І.І. Лукінова у розвиток економічної науки. Він удостоєний почесної нагороди „Золота медаль” Асоціації сприяння національній промисловості Франції (2000 р.), почесної нагороди „Золота медаль” Міжнародного фонду М.Д. Кондратьєва за великий внесок у розвиток суспільних наук (2001 р.), йому вручено диплом „Менеджер ХХІ століття” і „Золоту медаль” співтовариства „Європейські контракти” (2001 р.).

Отже, публікації, видані І.І. Лукиновим в зарубіжних країнах, обрання його в міжнародні наукові асоціації і зарубіжні академії, зарубіжні нагороди, а також численні виступи на міжнародних наукових зібраннях засвідчують визнання його як вітчизняного науковця-класика зі світовим ім'ям.

1. Лукинов. И. И. Пути повышения продуктивности труда в сельском хозяйстве. – М.: Сельхозгиз, 1985.

2. Лукинов. И. И. Ценообразование и рентабельность производства сельскохозяйственных продуктов. – М.: Колос, 1964.

3. Лукинов. И. И. Воспроизводство и цены. – М.: Экономика, 1977.

4. Лукинов. І. І. Економічні трансформації (наприкінці ХХ сторіччя). – К.: НАН України, 1997.

5. Лукинов. И. И. Эволюция экономических систем. – М.: ЗАО изд-во „Экономика”, 2002.

6. Боденчук Л. С. Розвиток ідей проф. С. Храпливого щодо захисту інтересів селянства в наукових працях академіка І. І. Лукінова // Всеукр. наук.-практ. конф. „Розвиток і збереження українського села – нагальна потреба сьогодення”. – Заліщики, 2008.

7. Боденчук Л. С. Віхи й особливості наукової діяльності академіка І. І. Лукінова // Історія української науки на межі тисячоліть: зб. наук. пр. / відп. ред. О. Я. Пилипчук. – 2007. – Вип. 27.

8. Căile de ridicare a productivității muncii în agricultură. – București: Edit. agro-silvica de stat Ministerul agriculturii, 1960.

9. Cesty zvyšovania produktivity práce v poľnohospodárstve. – Bratislava : Sloven. vydav. poľnohospodar. lit., 1960.

10. Ivan I. Lukinov. Ekonomik Transformations (end of the XXI century) / Pitirim Sorokin – Nikolai Kondratieff Intern. Inst. – Moscow, 2002.

11. Юрчишин В. В. Велет економічної думки: вітчизняний класик із світовим іменем / Іван Іларіонович Лукинов. Вибрані праці: у 2 кн. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – Кн. 1.

12. Боденчук Л. С. Науково-представницька діяльність академіка І.І. Лукінова в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. // зб. наук. пр. „Український селянин” / Матеріали VII Міжнародного симпозіуму з проблем аграрної історії, присвяченого 90-ій річниці Української Держави гетьмана П. П. Скоропадського. – 2008. – Вип. 11.

13. The International Who's Who 1997-98. 61 st ed. London: Europa Publications Ltd, 1997. – Lukinov, Ivan Illarionovich.

14. Kto Jest Kto u sowjetskiej i polskiej nauce, technice i kulturie. – Warszawa, Polska, 1990. – Lukinov Ivan.